

Urvacsorai beszéd.

(Karácsonyi.)

„Hol van a zsidóknak született királya, mert láttuk az ő csillagát napkeleten és jöttünk, hogy neki tisztességet tegyünk“,

Az egyszerű pásztorok már elindultak, hogy felkeressék a világ Idvezítőjét. De megmozdulnak a nagyok, a bölcsek is. Viszi, hajtja őket a lelkükben élő szent vágy, mely egy boldogabb jövő képét rajzolja képzeletük elé. Az ő ajkukon hangzik a nyugtalan kérdés: „Hol van a zsidóknak született királya, mert láttuk az ő csillagát napkeleten és jöttünk, hogy neki tisztességet tegyünk“.

Óh akkor még egészen más kép rajzolódott lelkük elé, mint amit az élet valóra váltott. Gondolkozásuknak a közép-pontjában egy dicső, egy hatalmas, a boldog multat visszavarázsoló Idvezítő áll, aki nagyá teszi az országot s boldoggá a népet, amely tűr és szenved, de reményét nem adja fel. Óh akkor még nem gondolták, hogy aki eljött és akit képzeletük ragyogó színével öveztek körül, annak legáldásosabb munkássága közben nem lesz, hol fejét lehajtania s akit az a felséges tudat fog csupán vigasztalni, hogy az ő országa nem e világból való. Várakozásuk fájó csalódása közben tanulták meg, hogy minden igazi nagyság és dicsőség, a szelidség és alázatosság, a bizó hit és önzetlen szeretet talajából nő és fejlődik ki s annak szárnyain emelkedik. Kemény beszédek lesújtó, de egyben megerősítő igazságai tanították meg a megújulásban levő világot arra, hogy „a test nem használ semmit, a lélek az, ami megelevenít“. A külső káprázatos fénye, a gazdagság irigyelt kényelme, a születés előkelősége, a királyi korona tündöklése, mind-mind csak a mulandóság erőtlen oszlopaira van

felépitve; de az igazi erő és valódi nagyság, melynek a nyomán fejlődés, tökéletesedés, igazi boldogság jár; a megelevenítő, a dolgozó, a másokért is nyugtalan, az emberiségért is áldozni tudó lelkek mélyén születik, onnan tör elő és kér eget, munkamezőt, jövődőt a maga számára.

Ah, az a jövődő!.. Ez izgatta mindig a lelkeket! Mi lesz, hogy lesz? És a kérdéstől nem tudunk szabadulni e szent asztalnál se, ahol szeretnénk belenézni a Jézus lelkébe, hogy megtudjuk, honnan merítette azt az erőt, mellyel roppant szenvedései között is meggyőzte a világot; szeretnők megismerni, magunkévá tenni, örökre biztosítani a magunk számára azt a varázserőt, mely a keresztfá kínjai között is az emberi szeretet teljességével tudott Istenre és az emberekre nézni, tudva, hogy ő él, s akik az ő hitét és legyőzhetetlen bizalmát teszik életük kiincsévé, azok is élni és győzni fognak!

Ezt az életet s az élet győzelmét hirdeti e szent asztal emlékeztető jeleivel. Hirdeti, hogy nagy nyomoruságban, nagy szenvedésben fénylik igazán a hit, ha annak ereje gyökeret vert a lélekben. Hirdeti, hogy nagy elnyomatás idején ösztönszerűleg ébred az életerő s erősödik az önállóságnak a vágya, a szabadságnak a tudata. Hirdeti, hogy a Jézus eljövételéhez fűzött nagy reménység valósulása a csalódás és csüggedés számtalan mélységén és szakadékán vezetett keresztül, de az igazság győzelme, az élet diadala el nem maradt.

Ha a hajdankor népe türelmetlenül várta az Idvezítő eljövételét s általa egy boldogabb jövő földterülését, — tagadhatnók-e, hogy a mi lelkünkön is ott van a megváltást váró kérdés: hol van a mi szabadítónk, a mi megváltó királyunk, aki leveszi lelkünkről a nagy terhet, ennek a mai világnak nagy terhét, mert itt állunk, hogy tisztességet tegyünk.

... Mintha ez asztalnak az emlékeiből valami titokzatos hang törne elő, mely azt mondja: várjatok bizalommal, tűrjétek türelemmel, mert reménységetek meg nem szégyenit; e próbákon át jön számotokra is az igazi, a várva-várt élet. Mintha a Jézus lelke is megnyílnék előttünk és ismételné; „tanuljátok meg tőlem, hogy én szelid és alázatos vagyok... s leszen győzedelmetek“. Mintha távoli angyali szózat is zengne itt felénk: emberek, testvéreim, a tiszta és igaz hit örökösei, küzdjétek és bizva bizzatok, mert Jézus mondja: „aki hiszen énbenem, annak örökelete van“.

Tudjuk-e hát csüggedés nélkül elmondani: Hiszek Uram!?
Ha igen, alázzuk meg magunkat Isten szent színe előtt, szálljunk magunkba s fogyatkozásainkra, gyöngeségünkre, vétkeinkre emlékezve, mielőtt ez asztalhoz járulnánk, imádkozzunk.

Kovács Lajos.

Karácsonyi agenda.

Akinek van drága halottja, kinek koporsójánál könnyezett, s kinek néma sirját gyakran felkeresi kezében virággal, szívében kegyeletes szeretettel, az tudja, az érzi, hogy mivel tartozik a halott emlékének.

Aki megkönnyezte drága szülőjét, gyermekét, hitvesét, testvérét vagy barátját, kitől a kegyetlen halál elszakította, de akinek emlékével titkos, néma, álmatlan éjjeleken, temetői csendben meghitt édes beszélgetéseket folytatott: annak éreznie kellett a szeretet hatalmát, mely összeköti az élőket a holtakkal s így megeleveníti, életre hívja az eltemetettnek szellemét.

Hivtátok-e vissza elhantolt sirjuktól kedveseiteket zokogó sirással? Emlékeztek-e a pillanatokra, melyekben készek voltatok mindent, de mindent megtenni, csak hogy a drága halott visszajöjjön ismét, csak hogy halljátok a hangját, érezzétek a lehelletét, csókoljátok az arcát. Ugy-e mennyi mindent ígértetek s ugy-e milyen áldozatra kész volt a szívetek, csak hogy visszajöjjön ismét közétek.

Testvéreim! Ehez a szent asztalhoz is ilyen áldozatos és minden jóra kész szívvvel kell közelednünk. Egy nagy és kedves halottra emlékeztető jegyek vannak az asztalra feltéve. Arra a nagy halottra emlékeztető jegyek, kinek születéséért ma emlékünnepet ülnék.

Tehát élet és halál tárul elénk egyszerre. Fülünkbe csendül egyfelől az örömezenet, hogy született nekünk megváltó; itt látjuk másfelől a kenyeret és bort, mely megtöretett testét és kiontatott vérével ábrázolja a világ megváltójának.

E szent asztal a Jézus halálára emlékeztet Testvéreim, de életet jelent a mi számunkra, ha tudjuk, hogy milyen érzéssel közeledjünk feléje.

Testvéreim! E szent asztalhoz, mint mondám, áldozatos szívvel kell közelednünk! Azzal az érzéssel, amellyel az édes anya közeledik halott gyermekének sirjához. Az édes anya, aki mindenét odaadná, ha visszaadná neki gyermekét a sir, ha megelevenedve kelne ki ismét a hantok közül az elvesztett boldogság.

Közeledjünk mi is azzal az óhajtással, azzal a vágygal e szent asztalhoz, vajha megelevenednék az Ur Jézus Krisztus és nagy szelleme diadalmasan járná végig a világot és meggyőzné azt végre az ő emberboldogító eszméinek, tanainak igazságáról.

Közeledjünk áldozatos lélekkel és vigyünk ajándékot neki.

Az első karácsony szent, fehér ünnepén, amikor a világ világossága és megváltója ott feküdt a bethlehemi jászol bölcsőben — a legenda szerint — a napkeleti bölcsek drága, értékes ajándékokat vittek neki: tömjént, mirhát és aranyat s hódolattal borultak elé.

Ma, az Ur Jézusnak születési ünnepén, amikor itt fekszik előttünk a világ megváltójának emléke e szent asztalon, vigyünk mi is drága ajándékot neki: szívünknek és lelkünknek azt a nemes, keresztényi elhatározását, hogy követni akarjuk a bethlehemi fényes csillagot; követni akarjuk azt az utat, melyet Jézus mutat nekünk a szeretet, igazság, béke és testvériesülés országa felé. Vigyünk tiszta szívet, békességes és jóakaratu lelket és hódolattal hajoljunk meg az ő szelleme előtt.

De előbb imádkozzunk.

Fekete Lajos.

Urvacsorai beszéd.

(Husvétkor.)

„Bizony, bizony mondom néked, ez éjszakán minekelőtte a kakas szólna, háromszor megtagadsz engemet“. Minden magyarázat nélküli, egyszerű, szomorú jóslat ez! És e jóslat beteljesült!... Nem volt elég hát a sok küzdés és szenvedés, a sok kísértés és üldöztetés, nem volt elég a szomorú könnyhullatás és a Gecsemáné; nem volt elég a szeretet legszentebb jelvényének a lealázása; a csókkal való árulás — az Idvezítőre

nézve mind keserübbé és keserübbé vált az a pohár, melyet még halála előtt ki kellett ürítenie. Nem volt elég a kínos vallatás, a hamistanuság és az arculcsapás: jönni kellett még a megtagadásnak is. Megtagadásnak és pedig háromszor; a megtagadásnak ugyancsak, mint az elárulásnak, egy választott, egy szeretett tanítvány részéről; egy olyan tanítvány részéről, ki sokszor evett és ivott Jézusnak lelki táplálékából; kit szeretetének melegével, reményének erejével és bizalmának közvetlenségével annyiszor kitüntetett s mintegy ártatlan szívéhez szorított, kebléhez ölelt az Idvezítő. A jóslat beteljesült... Akire mint kösziklára akart építeni Jézus, aki elbizakodva, nagy hanggal hirdeté: „*ha meg kell is veled halnom, soha meg nem tagadtak téged*“, az a tanítvány, akinek volt bátorsága fegyvert rántani a Gecsemánéban Jézus védelmezésére s elkisérven őt a rémes éjszakán az irigy főpapnak palotájába: az a tanítvány, az a Péter, ime háromszor tagadá meg egyetlen éjszakán az ő nagy Mesterét. Kutassátok, kutassátok a nagy lelki okokat, amiért megtörténnie kellett a tagadásnak... Én csak felsóhajtok: „*én Uram és én Istenem!*“ mennyi lelki erővel áldottad meg az Idvezitőt, hogy zugolódás nélkül tudott elviselni mindenedet, én csak azt érezem, hogy minden ereje és minden bizalma mellett is méltán hullhattak könnyei a Gecsemánéban s méltán sóhajtott fel: „*Atyám, ha lehetséges, muljék el tőlem e keserü pohár.*“

A jóslat beteljesült!... Az elbizakodott Péter most megtörtén, szomoruan sir... Nincs már hát senkije Jézusnak, a még hátralevő nehéz órákra teljesen egyedül maradt... Mindenki elhagyta, mindenki, még csak az az egy nem, aki őt küldötte, a szerető Atya. Nincs hát már, amiért aggódni a multakért; nincs hát már, amiért félve remélni a jövőért. Előre, előre már most egyedül az Istennel, ki az események sötétségének tömkelegében jobb karján vezeti szerelmes fiát. És Jézus az ő Atyjának karján ment előre; előre egész a Golgotháig, a Golgothának szégyenéig!... Oh nem, nem! hanem a husvét hajnaláig, a föltámadásnak, az örökéletnek és halhatatlanságnak dicsőségéig!..

Egyszerű, de szomorú volt a jóslat... És a jóslat beteljesült... Itt a tagadó Péter, amott a megbocsátó, halálra készülő világmegváltó... minő alakok!.. minő képek, minő lelkek és minő állapotok!.. Költők, festők és szobrászok, ezekre

nézzetek! És ti mindnyájan, kutassátok ezeket, mélyedjete el ezeknek vizsgálatába s aztán . . . aztán elmélkedjete, tanuljatek. Elmélkedjete, tanuljatek itt, itt e szent asztal mellett, mig eleven minden kép előttete; itt és a mai ünnepen, amikor a föltámadásnak, a halhatatlanságnak dicsősége megszenteli a szenvedéseket, becsessé teszi az egykor keserü könnyeket!

Péter és Jézus! Tagadás és elhagyatás, megcsalás és csalatkozás: ez eszméket képviseli a két egyén. S tulajdonképen a mi életünket képviselik ők; mások a személyek, de e történet mindnyájunk életében ugyanaz. Hiszen itt egyfelől beállunk a szent ügynek, a nemes célnak szolgálatába s csendesen, a vészek közeledtére, elhagy minket rokon, barát, testvér, talán még a gyermek, a hitves is s magunkra maradunk, magunkra Istennel egész a Golgotháig, avagy lehet, a feltámadásig. Amott másfelől az emberek biznak bennünk, mint Jézus Péterben, s mi nagy hanggal, bizakodva, talán esküvel igérjük, hogy kitarunk a végletekig, pedig, pedig a holnapot még senki sem látta, S aztán megtörténik, hogy csak egy villámlási fény, csak egy mennydörgés moraja és elhangzik ajkunkon a tagadás szava, elhangzik az, ha előbb nem, a megpróbáltatásnak, a szinvallásnak utolsó órájában. Nem bizonyítok, hanem rátok hivatkozom; vizsgáljátok csak önélteteiket, önsziveteket, nem csalódásból és megcsalatasból épült-e fel jó része életeiteknek, nem csalatkozás volt-e az, ami nektek legnagyobb bánatot, súlyos keserveket adott? . . . Megcsalás és csalatkozás, tagadás és elhagyás! . . . Férfi és nő, ifju és öreg, szülő vagy gyermek rátok hivatkozom, nem ezekből áll-e éltetek? Feleljete! . . . De ne, ne szóljatek, hanem inkább sirjatek, mint Péter s a fájó könnyek mindent elmondanak. Sirjatek, mert aki magába szállva zokogni tud, annak nagy a szive, az megismerte már a megtagadott igazságot, és mint Jézus megbocsátott Péternek, maga Isten is megbocsát az ilyeneknek. Ti pedig jobb lelkek, készüljete el arra, hogy előbb-utóbb egyedül maradtok, egyedül Istennel, egyedül a legnagyobb szenvedésnek árja közepette.

E világon kettő között választhattok mindnyájan: vagy bennetek csalatkoznak mások s ekkor bűnbocsánatért kell sirnotok, vagy titeket csálnak meg mások s akkor lelki erőre van szükségetek. Így is, úgy is Isten nélkül, ima nélkül el nem lehettek. Boldog az, aki sirni tud tévedéseit, vétkei felett; boldog

az, mert az ilyenén építi fel az Ur az ő anyaszentegyházát, az igazság és becsület országát.

Most is, midőn e szent asztalhoz hivlak, jöjjetek hát először Istenhez, jöjjetek, ő hozzám imádkozzunk . . .

Csifó Salamon.

Isten, az élők Istene.

(Husvétli urvacsorai agenda.)

Elszállt az utolsó sóhaj a megkinzott, megfeszített Mester ajakáról: elvégeztetett! Halkan és szeliden hagyta el a hülő ajkakat és vegyült el a kereszt körül levők zivajában. 'De mintha nagy, nehéz felhővé nőtte volna ki magát: a nap elhomályosult. Mintha visszhangjaképen alvó természeti erők mozdultak volna meg: a föld megindult és a templom kárpitja meghasadott.

Elvégeztetett, suhant be halkan a kereszt lábánál levők tudatába s a tanítvány lelke elsötétedett, az édesanya szivében megmozdult a fájdalom, hogy szétrepessze azt, megpattant egy húr s elhaló hangjában mintha e szó visszhangzott volna: elvégeztetett!

A tömeg a végigélt látványosságtól megelegetetten távozott, de egy kis csoport ott maradt, mintha a lábuk a földbe gyökerezett volna s mozdulni sem tudának. Az a végső sóhaj, melyben egy igaz élet számadása zárult be, visszhangzott folyton a lelkükben s terítette rájuk a legsötétebb, vak és gondolat nélküli éjszakát. Mintegy félálomban látták, hogy egy ember Arimathiából, kit Józsefnek hívnak, eljön, a megkinzott testet leveszi a keresztről, fehér gyolcsba takarja, sirba helyezi. És úgy látták még homályosan, hogy eljött a hatalom, a sirra nehéz követ hengerített. Egy ideig még valahonnan messziről hangzott az őrt álló római katona egyenletes lépteinek ritmikus zaja. Azután semmi . . . Csak a nehéz, fojtó éjszaka, mely ráfeküdt a lelkükre. Vakon ül fölöttük az egyetlen tudatos gondolat: elvégeztetett! Ettől az utolsó nehéz szótól nem tudnak megszabadulni: rá ül a lelkükre, megbénítja gondolkozásukat.

Az egész életből csak ez az egy fájdalmas szó érinti őket s ezentúl számukra már nincs semmi.

Nehéz, vak éjszaka, melynek már nem akar vége lenni. Gyötrő, kínos lépelődés a vak éjszakában, mely nem akar enyhülni. Hol, mikor lesz itt a reggel? Két nap óta csak a kinzó, sötét éj! Két nap óta csak a nehéz gondolat minden súlyával: vége, mindennek vége, elvégeztetett.

De im az Olajfák hegyén megbotlik az első napsugár!

A derengő reggeli fényben megindulnak a kegyes asszonyok, hogy drága kenettel kenjék meg kedves halottukat. A sziklasírok közt elhaladva, felcsillan lábuk alatt az ébredező város, a harmatban fürdő Gecsemáné, a Golgota, amint a reggeli napsugarak szelid aranyfényében fürdetik a gyászos helyet. Áldón, megenyhítőn hull a sírokra a szelid sugár. Az élet látása felszárítja szemük harmatát. Egy fordulóban elénk tűnik a Jézus sirja. A napfény vakítóan verődik vissza a szikláról s a római katona reszketve áll a reggeli fényben. Életet lehel még a hideg szikla is s az asszonyok megremegnek: „Mit kerestek a holtak között az élőt?” dobban lelkükbe a szózat, hiszen „Isten nem a holtaknak, hanem az élőknek Istene, mert mindenkinek élnek Őneki”, ujong fel bennük a visszaemlékezés. Elvégeztetett?! Újul meg lelkükben nagyon halkán, de azonnal vissza felel rá a felismerés: nem, mostan kezdődik újra. Hiszen „Isten nem a holtaknak, hanem az élőknek istene és mindenkinek élnek Őneki”.

Az elcsüggedésnek, a reménytelen kétségbeesésnek annyi éjszakája borul reánk vigasztalan sötétjével, amikor a mi lelkünkben is felzokog a kétségbeesés: elvégeztetett! Megindul a fájdalom lavinája a sziveken keresztül s útjában felperzsel minden reményt, minden bizodalmat, hogy csak a nehéz kétségbeesés, tehetetlen szomoruság marad utána. Hányszor kérdezzük mi is a sűrű, sötét, vak éjszakában: hol, mikor fog itt megvirradni s fájdalmas kérdésünkre csak a folyton ismétlődő visszhang a válasz: elvégeztetett! Vége, mindennek vége. Nem lesz több derengő napfény, bizakodó reménység. Talán tenni kellene valamit. De minek? hiszen ugyis örökre vége mindennek: elvégeztetett! Nem tudunk, nincs akaratunk a hajnal, a reménység kelte elé menni.

Itt a Jézus halálára emlékeztető szent asztalnál kérdelem kétségbeesett szívű testvérem, aki életed reményének sirja mel-

lett állasz, van-e erőd, bátorságod a vigasztalás áldott napkelte elé menni s van-e hited a szent megtapasztalás bizonyosságát keresni: „Isten nem a holtaknak Istene“.

Itt a Jézus halálára emlékeztető szent asztal mellett kérdelem tőled reménytelen szívű testvérem, aki életed boldog hitéből épített eszményidet egymásután látod összeomlani s a nagy romlás után nem látsz egyebet, csak sűrű, áthatolhatatlan, nehéz éjszakát és a tűzként égető szomorú ígét: elvégzetett, van-e hited, bátorságod elébe menni az új nap virradásnak, az újakezdés napjának. „Isten nem a holtaknak, hanem az élőknek Istene“, él-e benned a tudat?

Pedig ha elindulsz, szembe jön veled a fény, a remény s szived vérével irod fel önmagadnak „az újakezdés aranyjelszavát“, mert meglátod, hogy minden vég egy új újakezdés kötelességét hordozza magában. Isten az életnek és nem a megsemmisülésnek atyja s az örök szeretet, örök hála soha el nem mulhat, az egyetemes emberi élet s annak értéke soha meg nem semmisülhet.

Az újakezdés, a tehetetlen kétségbeesés halálából való feltámadás boldog megismerésére hivlak e szent asztalhoz. Itt Jézus szól hozzátok, az ő szelleme biztat. Általa ujjáébredhetünk. Csak legyen bátorságunk az újakezdésre, annak felismerésére, hogy „Isten nem a holtaknak, hanem az élőknek Istene“.

Imádkozzunk.

Simén Domokos.

Jézus, én ittam borodból.

(Urvacsora osztási beszéd).

Ravatalos csendben áll a Golgota néma katafalkja. A ravatal körül ismerős arcok. Álltunk szembe már velük, arcuk vonását nem tudja feledni a világ. Ott van a pénzváltó, ki a talentumot syclusra, a dachmát sesterliusra váltogatta. Gazdagon vigyorog, mintha most venné elégtételét a felborított asztalért. A vízfordó asszony korsójával merőn néz a keresztre, szemében könnycsepp csillog. Akkor találkoztunk vele, mikor telt korsóval ment át a templom piacán s bámulta a haragvó

Jézust, ki kezében ostorral űzte a cyprusi bor- és a tyrusi selyem-árusokat. A katafalk mellett sir az anya, a tanítványok megfélemlenek, a tömeg röhög, a római katona kést dőf Jézus oldalába és gúnyosan mondja: Jézus, én nem ittam borodból, nincs miért sajnáljanak.

A Golgotáról levezető út tele emberekkel. E társaság külső színeiben ép oly változatos, mint a lélek, mely elrejtőzik a tarka ruhák alatt. A kis gyermekét karja közt ölelő könnyes szemű anya gondolata ott révedez ama jelenetnél, mikor Ő szólott hozzájuk: Engedjétek hozzám a gyermekeket, ilyeneké a menyeknek országa. Az asszony mellett ordit az utca csavargója: sorsvetésnél én csak a rongyait kaptam és kacag rajta az, ki hóna alatt a biborpalást nagyobb részét tartja. Mikor a tömeg a templomhoz ér, kacagja a lépcsőkön a cyprusi bor feltját s a tépelt selymek rongyait.

— Eljön az idő, — sóhajtja a gyógyult béna, — mikor ez a felt, mikor ez a selyem darab s a sors vetésnél részekre tépelt ruha drága emlékei lesznek a Krisztus követőknek.

— Én kacaghatok, mert nem ittam borából.

Általános lesz e kijelentés, a tömeg jelszavává vált, majd szállóigévé, mellyel a szerény, a jó, a nemesen gondolkodó embert csufolják: ilyen ő, mert ivott a Jézus borából.

Hagyjuk e jelenetet. A tömeg majd eloszlik, a hangok elnémulnak, beszélni fognak az emlékek, melyeket megsemmisíteni többé már nem lehet. Ami megmaradt, ami felett elmélkedünk, az ez: vajjon mi ittunk-e a Jézus borából.

Ittunk akarva lelki vágyódásból, vagy iszunk megszokásból, ünnepi hangulatból? Ez utóbbinak értéke nincs. Jézus borából az igyék, ki érzi ízét, látja színét, érti jelentőségét, s konfirmáltan vallja: valahányszor ezt teszem, mindig Jézus emlékére teszem.

Érdekes az, mikor Tolsztoy elgondolása a keresztényekről Mahatma Gandihoz jut és ő is felteszi a kérdést: vajjon a keresztények természetből vagy akaratból keresztények-e? E kérdést mi is fel kell tegyük önmagunknak s ha érezzük, hogy „akaratból” nyulunk Jézus pohara után, akkor nyer értéket a bor, melyet Jézus poharából iszunk.

A zsidó terített asztalán egy pohár állott üresen, mely mindig a visszatérő Ilyésre várt. A mi asztalunkon is álljon ott egy üres pohár, mely reá vár, míg mi róla emlékezünk.

Nyulj akaratból e pohár után s lelkedre megnyugvás lesz e jelenet s emlékként fog állani a sorsvetésre szétosztott ruhának darabja. Csak az a tömeg vonulna már el lelki szemünk előtt, hogy ne halljuk vad orditozásaiban az ellenszenv le nem csillapult erejét: Jézus én nem ittam borodból.

FigyeljeteK csak, ma is halljuk itt a templom előtt az orgona hangjára a felkiáltásokat:

— Mi nem iszunk Jézus borodból. Nem köt a templom, az egyház, nem Jézus és nem semmi, mi Istent magyaráz. Döntsétek fel az asztalt, hadd folyon szét bora, vessetek sorot a kehely takaróra, hadd tűnjék el már minden üres emlék. Döntsétek le a templomot, hogy köveiből bár kunyhók épüljenek, ezzel többet ér a lenyomorult ember. Az orgonát tépjétek szét, sipjain utcagyermek lovagoljanak és ne engedjétek, hogy az est csendjében idegesítsen a harang hangja.

FigyeljeteK e hangra és meditáljateK fölötte. Ha igazat adtok nekik, nem tartalak vissza s ne tartson e templom, menjeteK és kövesséteK őket, mielőtt kárhozatot innátok e helyen. De ha a lélek vágyakozott ide, akkor jöjjetek a Jézus asztalához, majd nyugodt lélekkel távozzateK innen, ezzel a lelki sóhajtással:

— Boldog vagyok, mert Jézus én ittam a borodból.

Ütő Lajos.

Urvacsorai beszéd.

(Pünköstkor.)

„Maradj meg velünk, mert immár beesteledik“. Azt mondják sötétség volt e földön, mint amaz elképzelt időben, amikor még vajudva a világ megteremtésével csak az Ur lelke lebegett a vizeken s nem hangzott volt el a szózat: „legyen világosság!“ Azt mondják sötétség ült a világ és emberiség fölött; sűrű sötétség az emberi ész, szív és lélek világán pár ezer évvel ezelőtt. Mankóval járt az ész, tapogatózva, remegve a szív s mint megtört szárnyu madár: csüggedten, bánatosan esett vissza a föld porába, mocsarába a repülni vágyó és merészen száguldni szerető lélek. Azt mondják, sötétség volt, sötétség a

hit és erkölcs világában és az emberiség érezte, mint üldözöttségétől megrettent vad, félénken lapult meg a kertek tövét ellepő gyom alatt. Azt mondják: sötétség volt!... Mi higyjük el, hogy ez így is volt, hogy amit megörökített a történelem, fenntartott a hagyomány s bővített a szent ráfogás is: mind, mind igaz! Higyjük el, hogy Isten az ő mindenható erejét és jóságát sok ideig csak önmagának tartogatta, mélyen gondolkozva: ha vajjon miért is teremtette az embert, míg aztán végre is célt tudott tűzni elébe; higyjük el, hogy évezredek hosszú sora csak az egykor izzó föld kihülésére való volt, amellyel együtt hült a megteremtett ember szive és lelke is és együtt borult el az Ur szavára egykor a mindenség felett szétáradó világosság; higyjük el, hogy annyi könny és öröm, annyi merész gondolat és jó szándék, annyi harc és béke mind-mind csak a sötétség jegyében fogamzott meg s annak birodalmát növelte, terjesztette; aztán zárjuk le a rég mult időket, mert az már szent igaz, hogy annyi ezeréves vihára és napsugára, zivatara és békéje nem alakította át a világot, nem hozta meg a szív és lélek szabadságát s nem szelidítette meg az emberiséget.

Sötétség volt s hosszú időknél lába mind vert nyomon járt és nem alakította át az emberiséget. Aztán jött egy fénysugár az égnek gyémántja e földre, jött a szeretet s e fénysugár magával hozta mindent, jóságot és igazságot, szabadságot és tisztaságot, ami csak szükséges a földi és mennyei idvességhez. És átalakította a muló világot, annak hitrendszerét, erkölcsi hasznát, vágyait és küzdelmeit, reményét s könnyeit; szóval e világnak szivét, lelkét, eszét, e földi és az égiekről alkotott értelmét. Jézus volt e fénysugár, e világ nagy átalakító! A többit tudjátok... Ezméit napról-napra halljátok, szeretete melegét érzitek, lelke fényénél világosságot nyertek, szive mellett fellelkesültök, imáját naponként elrebegitek s ha borul vagy hanyatlak az élet napja fejelek felett, ti is, mint egykor a tanítványok, hívjátok őt: *„maradj meg velünk, mert immár bees-teledik“*.

„Az emberek inkább szerették a sötétséget, mint a világosságot“ és a nagy mester, az idvezítő ezért elbukott. Halála az igazság pecsété, a szeretet önfeláldozása; feltámadása: a lélek örökélete, a halhatatlanság bizonyossága vala. A feltámadás napján együtt megy két tanítvány Emmausba. Még nem hittek egészen Jézus feltámadásában, mert szomorkodva be-

szélgették a múlt napok gyászos eseményeit. Jézus melléjük áll; szavait, tudományát bámulva halad vele a két tanítvány. A nap lehanyatlott; elközelgett az elválás helye és ideje, de hát tovább engedjük e jó embert, e kedves utitársat? Kérdék önmagukban. Nem! „*Maradj meg velünk, mert immár beesteledik*“. És ott maraszták őt maguk között.

„*Maradj meg velünk, mert immár beesteledik*“. Maradj meg, nem magadért, hanem mi éreztünk! Így hívjuk magunkhoz mi is Jézust s erre van is okunk. Esteledik körülöttünk s nincs, mi világosságot gyujtson. Maradj meg mivelünk lelkünk idvezítője s gyujts világot nekünk!...

Esteledik. A természet szeretete felett, mely kivitte egykor az embert a szabad ég alá, hogy ismerje meg ott Istent és saját hivatását, esteledik; nem merit ma onnan az ember oly szép példázatokat, tanulságokat, mint Jézus. A földmivelő még kedveli azt; de már a tudós csak szomorú játékot látott ott, hol egymást követi az élet és halál, a halál és élet minden fejlődésben. Esteledik, az emberi életben esteledik; nem derüt, nem megelégedést: kietlen sivárságot lát az ember az életben, hol egymást marcangolni, a kétségbeesésig üldözni, fölfalni kell. Lemenőben van a szeretet napfénye. Esteledik a sziv és lélek világában; tünedez a remény, a bizalom, haldoklik a munkakedv és lelkesedés; a kétség és bizalmatlanság, a csüggedés és hitetlenség sötéte borult a sziv és lélekre. Esteledik!... Az ész elveszítette egyensúlyát, a lelkiismeretet önzés, hiuság, vagyonvágy fojtogatják; a becsület, tisztaság árucikkek. Esteledik. A fényes hintóhoz szennyfolt tapad, a kunyhóban gyűlölet, irigység tanyáz, a nagy ember elszédül és lebukik a magasból, a költő pénzért ír, rangkórság, féltékenység honol az Ur szolgái közt; boszorkány- és lidércjárásban, babona- és csodákban hisz még ma is a világ s akad vallás is, mely ezeket pártolja... Esteledik!... Bűnünket nem megbánjuk, hanem letagadjuk, önző céljainkat csábító tündéri ruhába öltöztetjük, képmutatás, hazugság, nagyizolás dul; esteledik, sötétedik a világ és emberi élet felett s nincs ki világot gyujtson. Lelkünk idvezítője, nagy mester, *maradj meg hát velünk, hogy lelked világánál fény gyuljon előttünk*. Igen! igen! mert a te tanításodban, a te eszméid és elveidben: életedben, halálodban és feltámadásodban van reánk nézve a hit és szeretet, az igazság és tisztaság, a földi valódi boldogság és a mennyei örök üdvösség fáklyája,

maradj meg velünk, hogy gyuljon világosság nekünk a földi és a jövő életre itt, itt, ahová járulni akarunk, szent asztalod mellett, hogy így bűneinket megbánva, új életre kelve, áldozunk a mi Istenünknek, szerető Atyánknak töredelmes szívvvel igaz és tiszta lelki áldozatot. Jertek imádkozzunk!

Mindennek adója! jó Istenünk! A világ homályában, lelki életünk sötétségében nálad keresünk igaz világosságot; és te gondoskodik, hogy szent fiad tudományában és életében megtaláljuk azt. Áldunk téged, hogy így gondoskodik rólunk és lelkünkről. Áldunk az alkalmakért, melyeket megújítasz, hogy ehessünk és ihassunk az örökélet kenyereből és vizéből. Áldunk, hogy megerősítesz, mikor ingadozunk, megvigasztalsz, mikor szomorkodunk, világosságot gyújtasz, mikor a sötétségben tévedezünk és fölemelsz, mikor kétségeskedünk.

Benned bizva akarunk most szent fiad asztalához járulni. Légy hát velünk és mi mellettünk. Töröld le könnyeinket, ha sirunk a szenvedések miatt, hozz derüt szívére és lelkünkre, ha ráborult azokra a bűnök éjjele. Hivj e szent asztalhoz, hogy nyerjünk bátorságot, erőt és lelkesedést egy szebb, egy megújult életre. Áldd meg a jegyeket, melyeket magunkhoz veszünk, hogy szerezzenek azok nekünk lelki békességet s munkálják idvességünket. Hallgass meg minket Mi Atyánk stb.

*

Férfiakkal: „Az én eledelem, hogy annak akaratát cselekedjem, aki engemet elbocsátott“. Isten! jó Atyánk! Nyisd meg a mi szemeinket, hogy láthassuk tisztán és igazán a te szent akaratodat és érthessük meg velünk való céljaidat. Aztán adj segítséget, hogy cselekedjünk neked tetszőleg, munkálván így a te országod és a mi idvességünket. Ámen.

*

Nőkkel: „Szeret engem az atya; mert én az életemet leteszem, hogy ismét felvegyem azt“. Nem önmagunkért, másért élni teremtettél te minket jó Atyánk! Életünket feláldozzuk, sirunk s imádkozunk legtöbbször másokért — mieinkért. Vigasztalásunk, erőnk nekünk, hogy e sorsunk a te hozzánk való nagy szeretetedből származik. Légy hát mindig velünk, hogy a segítséggel feladatunkat hiven teljesithessük s e földi, önfelál-

dozó, kegyes élet után, vehessük fel majd a mennyei tökéletes életet. Ámen.

*

Mindenható Felség! Hozzád emeljük még egyszer szívünket és kezeinket. Tőled erőt és segítséget kértünk s te megadtad azt nekünk. Szent fiad asztalához hívtál, mi vettünk a jegyekből s most úgy érezzük, hogy béke honol keblünkben, világosság gyult lelkünkben. Mintha nem félnénk már a világtól s ennek dolgaitól, mintha visszaköltözött volna minden hit, bizalom és remény szívünkbe; mintha megtisztultunk volna minden bűn és vétectől: csüggedésünkből fölemelkedünk, szomorúságunkból kivetkőzünk. Áldunk téged jó Isten minden javaidért.

Másokért is imádkozzunk, kik nem lehettek itt, velünk a te szent hajlékodban, szent fiadnak asztalánál. Gyógyítsd meg a testi és lelki betegeket; alázd meg a büszkéket és kevélyeket, biztasd megtisztulás reményével a töredelmes szívűeket. Légy ott a csüggedő munkás mellett és terjesszed mindenütt a te igaz világosságodat. Áld meg hazánkat, királyunkat, egyházunkat, városunkat; áld meg a mi családjunkat, a kicsinyeket és nagyokat, a mi szolgálatunkat templomodban és járásunkat a külvilágban. Áld meg ünnepünket ma és ezután is s bocsáss el szent hajlékodból lelki békével, igaz szeretettel. Hallgass meg minket Mi Atyánk stb.

*

Az urnak lelke lebegjen örködve a ti fejetek felett! Az urnak szeretete szálljon ti reátok, töltsön be titeket s maradjon igaz fényt terjesztve, mindig veletek. Az Urnak jósága szenteljen meg s adjon nektek boldog ünnepeket. Ámen.

Csifó Salamon.

Keresd lelkedet.

(Urvacsora osztási beszéd).

„Tragikus eset, mily kevesen jutnak lelkük birtokába haláluk előtt.“ (Wild 6.)

Átmelegszik rajtunk e kitétel, s remegve valljuk igazát. Kincskeresők vagyunk egy hosszú élelen át, s a gyémánt poráról megfeledkezünk, mely keblünk falán csillogva adja a lelket. Lélek kereső minden ember, birtokba kell azt vennünk halálunk előtt. Nincs egyébre szükségünk itt, mint beismerésre. A lélek-keresés beismerésére. Hiszen a tejszin arcú gyermek, a gyöngyvirág fehér, rezgő harangjai mellett, már lélekkereső. Az ifjú a rózsabimbó mystikuma mellett vágy s remény telítettséggel, lélekkereső. Mikor a férfi kezében bárddal szekérfát farag, lélekkereső. Az öreg is ezt teszi a nyitott biblia mellett. Lelkünket keressük a szépségben, vágyban és reményben, a munkában és a bibliában. Vagy megfordítva: a szépség, a remény, a munka, a biblia a lelket kerestetik velünk.

A sötét éjszakák bolygó bűnöse, ki fél az éjféltől s fél a világosságtól, a lelkét keresi. Ezt tette Ahasverus. A szaggatott ruhájú koldus, ki áldást s átkot egy könnyedséggel szór, lelkét keresi. Lélekkereső a tömeg, mikor faji, gazdasági, vallási boldogulásának kapuit nyitogatja s egy az átlagot fejlődésében meghaladó lélek mellé áll s ezt teszi bámulata tárgyává. Ilyenkor boldog, mint a Jézus tömege, holott lelke csak társult. Ez a könnyebb munka, mikor saját lelkünk kiemelése helyett egy a már kitökélyesbbült lélek mellé állunk. Ez is eredmény. Nyugodt a lélek, ha a faj iránti szeretetben kinőtt nagyságok mellé áll, mert így könnyebb saját lelki erejének kiizmosítása.

Kérdezzük: *Kik azok, kiknek birtokukban van a lelkük?*

Születésünk pillanatában Istentől ajándékot nyerünk, ez a lélek. És ez, mint az elkészített lámpa, külső szikra érintésére vár, hogy lángra gyulva, lobogjon, — várja a külső érintő szikrát: a szentlelket, hogy erejére öntudatra gyuljon. Az nyeri birtokba a lelket, ki ez érintő szikrának delejes áramát föl tudja fogni s önmagára nézve értékesíteni. E különös égi áram a jó mezeje, a szeretet aranyhegye, az igazság kemény kősziklája felé irányít és vezet. A jóság emberének, a szeretet aranyának birtokában van a lelke. E lélek viszi Ábrahámot Mória

hegyére, Jákóbot a Jabbok révéhez, Józsefet a Faraó királyi széke elé, Mózes az égő csipkebokorhoz. Ezzel győz Dávid Góliát felett s ezzel a lélekkel mozgatják a próféták a tömegeket. A tömeglélek bámulva áll Jézus oldala mellett, nem remeg a cirkuszok porondján, lelkesedéssel megy a keresztes hadak között és csendben imádkozik a templom belsejében. Mindenki, minden érték: a lélek.

Kik azok, kik elvesztik a lelket?

A gyermek, aki megdobálja Jeruzsálem széles utcáin a csendesen ballagó prófétát; az ifjú, ki önerején kívül más erőt el nem ismer; a férfi, ki inkább bizik vas ekéje éles késében, mint a barázdába áldást hintő esőben; az öreg, ki széltépi a bibliát, zaklatott, sorstól hajtott életére gondolva. Elvesz a lélek Kainban, a Józsefet eladó testvérben, a római császár halált mutató újj-jelében. Elvész az erdőlakó rablóban, a fáját gyűlölő renegátban, de él az öreg székely lelkében, ki a Firtos hegyén keresi a tündérek elrejtett kincseit faja boldogítására.

— — — — —

A Jézus asztala kérdez: Birtokodban van-e a lélek? Te, ki megjelentél e helyen, szokásból, rábeszélésből, erőltetett elhatározásodból vagy-e itt, vagy a birtokodban álló lélek erős kívánsága volt-e ez?

Birtokodban van-e a lélek, annyira, hogy e jegyekkel élj?

Figyeljete! Jézus birtokában volt lelkének, ezért nem félt szenvedéstől és haláltól, emberektől és rátámadóktól. Vele volt az Isten. A birtokunkba vett lélek erős, mint a paizs, mely véd földi életünk ezer kínja és megpróbáltatása között.

Igy vegyük hát birtokunkba a lelket.

Igy éljünk e jegyekkel.

Ütő Lajos.

Ósdi divat.

(Urvacsora osztási beszéd).

Jeruzsálem mellett a Kidron pataka csendes folyással igyekszik a Holttenger felé. Most úgy képzelem, mintha minden jeruzsálemi emléket magával vinne, hogy eltemesse végkép a tenger mélyébe. Nem messze Jeruzsálemtől magasabb hegy alatt szökell vizcseppje, a hegy oldalában barlangszerű üreg, kígyók búvóhelye talán.

Az est szürkületében Jeruzsálem utcáin titokzatos alakok suhannak tovább, alig észrevehetően sugja egyik a másik fülebe: „éjfélre várunk a Kidron hegyüregébe“.

Öreg férfiak és asszonyok, ifjú leányok és férfiak félve húzódnak meg a város falainál, majd egyenkint lopóznak ki a széles kapun s árnyakként tűnnek el a hegy barlangjában.

Ha jól figyelünk, éneket is hallunk:

— Tebenned bízunk eleitől fogva . . .

Éjfélbe mordult a sötét, mikor egy fiatal leány fekete ruhában jön a barlang nyílásán át, könnyes szemekkel ül le a hideg földre. Arcát kendőjébe rejti, halljuk hangos sirását. Hasztalan kérdezzük, feleletet nem ad, de beszélnek azok, kik most csoportosan jönnek elő s átölelik vigasztalón a szomorú, fekete ruhás leányt.

— Miért sir és miért hagyta el a rejtekhelyet?

Mosolyog egy öreg, biztatóan néz a leányra, hozzánk meg így szól:

— Még nem telt el a próbaidő, nem szabad jelentkeznie az urvacsoránál. Ne sirj leányom, egy pár hét még csupán, s te leszel a legboldogabb a barlanglakók között.

— — — — —

Korinthos piacán két szegény ember áll szemben egymással, az egyik hangosan beszél:

— Reggel óta várom, hogy munkába hívjanak. Mindenki elkerül. A testem vézna, a ruhám rongyos, reám sem néznek, gondolják, talán dolgozni sem tudok.

— Ne félj, megsegít az Isten.

— Az Isten. Mondd, hol van, hogy kacagjak vele szembe, hogy szakasszak egy darabot rongyaimból s mutassam meg Neki, hadd lássa, mit tett velem.

— Ne káromold Őt, meglátod, megsegít. Én is szegény vagyok, de sohsem zúgolódom ellene. Én bizom az Úrban, Ő a szegények gondviselője.

Nem folytathatta, mert munkára hívták. A másik gúnyosan kiált utána:

— Te szeretheted, most is munkát adott, nekem ma sem ad egy falat kenyeret. A ti Istenetek is csak azt kedveli, aki folyton kedvében jár.

Sokáig ült magában, mindig éhesebben, mindenkitől elhagyatva. Valaki megszólítja. Föltekint reá. Társa a nyomorban. Barátja a rongyokban, segítője az éhezésben.

— Miért mosolyogsz, talán nem vagy éhes?

— Nem. Ép most ettem, maradt, mit az este magammal hoztam.

— Hol voltál, vigyél el engem is.

— Figyelj. Ha leszáll az este és senki nem lát minket, elvezetlek a krisztusimádók közé. Nem szabad ott lenni, amíg imádkoznak, de ha vége van szertartásuknak, gazdag asztalról kínálják a szegényt. Ott jól lakol, magaddal is hozhatsz holnapra.

— Vigyél hát, hadd lássam a Krisztust.

Úzte az éhség, vitte a kíváncsiság. Barátja hasztalan próbálta visszatartani, berontott az imádkozók közé és látta, hogy ott egy őszhaju presbiter falat kenyeret ad mindenik kezébe. Elkiáltja magát:

— Napok óta nem ettem már, adjatok nekem is csak egy falat kenyeret.

Mosolyogva közeledtek feléje. Az öreg presbiter nagy darab kenyeret ad kezébe. Az éhes ember beleharap, térdre rogy. Nem tudta, mi történt vele. Fogait belevágta a kenyér puha belébe, harapta folyton, nyelte mohón. Valaki fejére tette kezét, sokan körülállták s az öreg megszólalt egyszer:

— Hiszel-e a mi Istenünkben?

A kenyér kiesett kezéből, szemei könnyel teltek meg, alig hallhatóan sugta:

— Igen, hiszek.

Körülötte fölbúgott az ének:

„Szívemet hozzád emelem és benned bizom Uram . . .

— — — — —
A harmadik kép jöjjön a jelenből.

A nagyváros korzója tele sétálókkal. Két fiatalember megáll a templom nyitott ajtaja előtt.

— Nézd, mennyi ember egy terített asztal mellett s a palástos hogy adja a kenyeret mindenik kezébe. Jöjj be, nézzük meg:

— Ugyan, egy régi keresztény szokás. Ósdi divat, ma már csak az öregek hódolnak ennek, nem érdemes figyelni rá.

És a két fiatal tovább haladt.

— — — — —
Lehet ósdi divat, régi szokás s mi mégis szívesen hódolunk ennek és én hívlak titeket ez asztalhoz, mint pap, mint felebarát.

Jöjjetek mindnyájan, akik megfáradtatok, mert itt élet és szabadulás vagyon. De ne jöjjön senki készületlenül. Próbálja meg ki-ki magát, nehogy kárhozatot egyék és igyék. Át kell menni a próbán, mint a fekete ruhás leány ahogy átment a Kidron parti hegyüreg mellett.

Jöjjenek a bűnösök, az istentagadók, mert itt az Istent meglátják, ha lélekben megtérnek s nyugodtan elmondják:

— Igen, hiszek.

S ha vannak, kik ósdi szokásnál agyebet nem látnak benne, hadd menjenek csak tovább, imánk kíséri, imánk visszahozza, s majd valamikor ők is így fognak szólani a templom előtt vigan korzózóknak, mint ahogy most mi szólunk hozzájuk:

— Menjetek csak, majd visszatértek, mert a vallás sohasem lesz divat, s az urvacsora nem lesz ósdi szokás.

Ütő Lajos.

Próbáljátok meg magatokat.

(Urvacsorai beszéd.)

Valahányszor megállunk ez asztal előtt, k. ai., mindig eszünkbe kell, hogy jusson Pál apostol figyelmeztetése: „Próbálja meg azért az ember magát és úgy egyék abból a kenyérből és úgy igyék abból a pohárból”. (I. Kor. 11. r. 28. v.)

Mélységes jelentőségű, megrázó erejű ez a figyelmeztetés, mert szembeállítja az embert maga-magával. Ez a magunkra való rádöbbenés két nagy meglepetést tartogat számunkra. Az egyik az, hogy nem ismerünk magunkra, mert azt vártuk, hogy

valami szépet, valami nagyszerűt fogunk látni. A másik az, hogy magunkra ráismerünk s akkor a fájdalomnak kétségbeesésnyk lesújtó érzése tölti el lelkünket, hogy mik vagyunk és mivé lettünk.

Ki vagy te? Miért is vagy te tulajdonképen? Vajjon hozzájárultál-e bár egy jottával az Isten törvényének betöltéséhez. Vajjon méltó vagy-e, hogy fölemelt fővel állhas meg a Jézus asztala előtt? Ezek a kérdések merednek reánk és felénk a léleknek ama nagy meghasonlásából, amikor szembekerülünk magunkkal. S a tétovgató szakadék, amely lassankint megvilágosodik előttünk gyarló és kicsinyességekben fertőzött életünk és a magasztos ideálok között, amelyeket megvalósítani nem tudunk — a megbánásnak, a szégyennek, a bátortalan elcsüggedésnek szomorú hurjait reszketteti meg sziveinben.

Ebben a rettenetes lelki válságban él most az egész emberiség. Ennek a fojtogató lelki meghasonlásnak a kínjait kell ma éreznie minden lelkiismeretes és felelőssége tudatában élő embernek. Aki még odáig sem jutott el, hogy mindezt megérezze s az őt terhelő, a nehéz osztályrészül jutó feladatok gondját könnyedén elhárítja magától, az „csak test szerint való, aki nem lehet kedves Isten előtt“.

Azok között, akik szembekerültek immár önmagukkal, ismét vannak olyanok, akiket a harc hiábavalósága elcsüggeszt, akiknek szárnyait letöri az élet vihara s lehorgasztott fejjel várják a csodát, amely megmenti a világot, vagy nem várnak semmit, hanem beletörődnek a romlásnak és a pusztulásnak szomorú valóságába. Ezekre céloz az apostol, mikor azt mondja: „Sok van tiközületek erőtlén és beteg és alusznak sokan“. (I. Kor. 11. r. 29.)

És vannak, mert kell, hogy legyenek olyanok, akik magukat megpróbálják, akiket megpróbál az Isten s akikben a megpróbálás és megpróbáltatás nagy és nehéz pillanataiban felsir és felzokog a lélek ősi vágya, kiolthatatlan kívánsága, vajjon hogyan tudnék ebből a mélységből felemelkedni, vajjon hogyan tudhatnám a hivatást, amelyre elhivattam, betölteni, hogy tudhatnék Isten kegyelmére és jóságára méltó lenni?!

Méltónak lenni! A legmagasabb és egyedül jogosult emberi törekvés és kívánság. Méltónak lenni arra, hogy Isten reánk tekintsen; a szentségben, amely az ő lényege, részesítsen, hogy visszaadjon önmagunknak hosszas tévelygéseink között s dia-

dalmasan felragyogtassa bennünk a szellemiségnek alig élő lángját. Hogy megmerjünk állani előtte, amikor a lelkiismeret szavában ismét és ismét számonkéri tőlünk, hogy mit tettünk és mit akarunk tenni — ez az egyedül értékes, ez a legnagyobb emberi kívánság.

Embernek lenni — a szó valódi értelmében nem jelent mást, mint emberségünket felülmulni, szűkös korlátai közül a lehetőség szerint magunkat kiragadni. Bármilyen legyen is az élet tragikus sorsu vagy ugynevezett boldog, bárhogya is jutunk el végéhez, megtörten avagy mosolyogva — minden esetben be kell látnunk, hogy az élet egyetlen kérdéssé, az ismeretlen Isten után való kérdéssé válik s minden elintézetlen kérdés ebben az egyben nyeri megoldását, ha eljutottunk egyszer oda, hogy az élet mulandó tüneményei mögött megpillantsuk az örökkévalóság ragyogását.

De hogyan állhat meg a muló az örökkévaló előtt, a gyarló a tökéletes előtt, a földhöz ragadt a világok ura és teremtője előtt. Csak úgy, ha maga bár törekszik az örökkévaló, a tökéletes felé, ha kívánja és éli a léleknek tiszta életét már itt ezen a földön.

Erre adott példát nekünk Jézus, az embernek fia, akinek tekintete egész életében Istenre volt függesztve, akinek utja egyenesen vezet Ő hozzá. Szive telve van végtelen és alázatos szeretettel Isten és embertársai iránt. Örökkévaló értékért küzd a mulandóság világában, az igazságért az igazságtalanságok közepette. Mindig csak azért, ami nem e világból való, ami nélkül azonban ez a világ és benne mi sem érünk semmit.

Az ő emlékét van hivatva szolgálni ez az asztal s hogy méltók lehessünk az ő emlékezetéhez, imádkozzunk.

Dr. Varga Béla.

Nem ezt akartam.

(Urvacsora osztási beszéd.)

Gyönyörű buzatábla mellett állott Jézus. Szemének tekintete beleragadt a telt szemekbe, majd a kalászokat lágyan simogatta keze. A buzatábla szélén szerencsétlen ember ült. Szemével nem kereste az ég kékjét, virág szirma színét nem ismerte ő, születésétől vak. Jézus megsajnálta s szólott hozzá:

— Akarom, hogy láss.

Fölnyitotta szemét, bámulatba meredt nézése, öröm reszketette ajkát, szólni nem tudott. Láta már az eget, a virágos földet, az érett buzakalászt, az embereket.

Mosolyogva ment tovább Jézus. Tanítványaival egy erdő alá ért. Az erdő kicsiny volt, de hangos a madárdaltól. Ez Istent dicsőítő himnusz sokáig hallgatták. Rongyos ruhájú ember haladt el mellettük. Jézus megszólította:

— Állj meg egy pillanatra, hallgasd e zenét. A dalos madár szívében is Isten él. — Az idegen nem figyel, tovább megy. A szeretet apostola szelid hangon mondja:

— Ismerem ez embert, hasztalan szólsz hozzá mester.

— És szólott Jézus:

— Akarom, hallj! — Hallotta a szellő suhogását, a madarak énekét, a Krisztus szavát. Mire megköszönte volna, a kis csapat már távol volt tőle s más idegennel beszélt Jézus. Sánta volt az, ki mankóval próbált erőt adni gyöngült lábának.

— Mióta hordod e mankót?

— Szaladtam én is valamikor Uram, de egyszer megtörpant a lábam. Csak látom, hogy van, de nem érzem. Tövis szurhatja, göröngy kinozhatja, üthetem kőbe, csak a vér pirosságát látom rajta.

— Akarom, járj! — Nagyot rugott a mankóra meggyógyult lábával s boldogan követte Jézust.

Szomorú asszony jött szembe velük. Fekete ruhája tövis-től szagatott. Szemében könnycseppek kinlódnak, lelkében sohajok páráznak.

— Bűnös vagyok Uram. Az emberek szemembe kacagnak, ujjal rám mutatnak, cégérnek állítanak, mit tegyek Mester?

— Jer, kövess engem. Megbocsátok neked, mert mélyen tudsz szeretni.

Mig az asszonnyal beszél, a hosszú úttól fáradt hirnök jön felé:

— Jöjj azonnal, Mária, Márta izeni, a fiú meghalt.

Jézus megdöbbsent, mint mikor a jóságot durvaság rázza s egy könnycsepp jelent meg szemén. Nagyon szerette a fiút. Elhagyja a társaságot, sietve követi az embert. A holttest mellett imádkozik, majd a lelke mélyéből kiizmosult hit erejével tudatosan szól:

— Akarom, élj.

És a fiú újból kezdi az életet.

— — — — —
Jézus ma is járja a földet.

Keresi a régi embereket, ismerőseit, akikkel jót tett. Az egyiket fölismeri. Bátor szemekkel a messzi jövőbe néz. A jelen előtt rozoga hid, melyen át terveinek megvalósítása felé szalad. Mindig a távolba, hiú remények üres világába — tekint.

A mester megszólítja:

— Miért nézel zavaros jövőbe? Miért ködited jelened?

Az ifjú merészen vág vissza:

— Te akartad, hogy lássak, Te nyitottad meg a szemem látását, ne állíts most meg.

Idegen hangokra figyel az, kinek fülét egyszer Ő nyitotta meg. Hallgatja a sátán szavát bibor piros hajnalon, tivornyás éjszakák érzéki lármáját, mámortól vadult szavakat.

— Ne tedd — figyelmezteti Jézus — inkább tömd be füled e hangok előtt.

— Miért, hiszen Te akartad, hogy halljak.

Idegesen szaladóra tekint, ki kapkod egy biztos ág után, ahol megpihenhet. De az ág hajlik, menekül, tovább űzi az élet, vagy siet megvalósítani a hétköznapi terhei szülte újabb terveit.

— Ki kerget? Miért szaladsz? Pihenj, pihenésre vágyik lelked is. — Inti szeliden Jézus.

— Te adtad vissza lábam erejét, Te törted össze a mankót, ne állj hát utamba, látod űz az élet.

Selyem ruháju nő közeledik. Ujjait gyűrűk, nyakát gyöngyök ékesítik. Arca pirban ég, szemében tűz lobog.

A Mester megszólítja:

— Vesd el selymedet, ékszereidet, gondold a lélek szépségeire.

A nő felkacag, kacagása sért, bánt.

— Már megbocsátottál nekem egyszer, meg fogsz bocsátani még nem hétszer, hanem hetvenhétszer.

A város végén egy ifjú ül kövön s fejét lehajtva zokog. Részvétellel közeledik hozzá Jézus.

— Lelki fájdalmad van ifjú, meggyógyítalak téged.

— Ne tedd. Egyszer föltámasztottál halottaimból, most sirnom kell arra a gondolatra, hogy az életet újból kezdem. (Wild 6.)

— — — — —
Jézus ez útja után új beszédet mond. Beszéde ez:

— Nem ezt akartam. Azt akartam, hogy lássatok. Lássatok mi jó, mi rossz. Úgy gondoltam, csak a jót követitek.

Azt akartam, hogy halljátok. Csak a jót halljátok s azt megtarlsátok.

Azt akartam, hogy lábatoknak erőt ne a mankó adjon.

Megbocsátottam bűneiteket, hogy többé ne vétkezzetek.

Azt akartam, ne keseregjetekek sorsotok felett, vágjátok darabokra az élet terheit. Azért támasztottalak új életre titeket.

— Én nem így akartam, ahogy most látom kétezer év után. A szenvedések agyagából új Golgotát gyúrok, öreg fának derekából új keresztet vágok, hogy itt vesszek el szemeitek előtt a nagy semmiségbe.

Én nem így akartam ezt, mikor borral telt kelyhet nyújtottam felétek, mikor kenyeret törtem szemeitek előtt. Visszahúzódok a múltba, elrejtőzöm a köd fátyolába, a ti jelenetek nem alkalmas egy Messiás befogadására. A templom sok, de kevés az imádság; az orgona hangos, nincs igaz zsoltár; a hit gyöngye s a jó cselekedet elveszett a „Jerikó“-i uton.

Vissza megyek a múltba, ráborulni a Sionra, ti menjetekek a jövőbe kacagva, egy új Golgotára.

— — — — —
Jézus e beszéde rázza a lelkeket most az ő asztala mellett, ahol látni, hallani, járni, bűneinkért vezekelni akarunk és új életet kezdeni lelki vidámsággal, kezünkben a Jézus poharával; új életet munkával, Jézus kenyerével.

Ő ezt így akarja.

Ütő Lajos.

A szőlőtő és szőlővesszők.

(Urvacsorai beszéd. Általános).

„Én vagyok a szőlőtő, ti a szőlővesszők. Aki én bennem marad, én pedig ő benne, az terem sok gyümölcsöt: mert nálam nélkül semmit cselekedhettek“. (Ján. 15. r. 5. v.)

A Názáreti Jézus szavai ezek. Azé a Jézusé, aki olyan elragadtatással szemlélte a természet szépségeit és jelenségeit s azokat olyan közvetlenséggel használta fel a legmélyebb vallási és erkölcsi igazságok megvilágítására; aki bizonyára nagy gyönyörűséggel nézte szép hazájának messzi földön híres szőlőhegyeit is. Amikor ott járt a Karmel hegy aljában, honnan a legenda szerint Mózes követei rúdon vittek egy hatalmas gerezd szőlőt; a Kidron szép völgyében, Gecsemáné környékén, vagy Szamaria lankáin, ahol volt a Nábot szőlője, melyet még a király is megkivánt: mindenütt gyönyörűséggel nézte a szőlővesszőkön csüngő dús gerezdekben az Isten áldását, mellyel a hű munkát s a becsületes szorgalmat olyan gazdagon jutalmazta. De amilyen édes gyönyörűséggel legeltette tekintetét azokon az édes létől duzzadó gazdag fürtökön: épen annyira lehangolta az, ha a külső természet áldásait összehasonlította népe vallási és erkölcsi terméketlenségével. Mert mit érnek a külső javak, lelki javak nélkül? Mit érnek a kincsekkel rakott magas hegyek, ha körülöttük törpe lelkek járnak-kelnek? És mit érnek a földre hajtott teljes búzakaralászok, ha kevély és felfuvalkodott emberek aratják? Mit érnek a termékeny völgyek, ha a nép kopár és terméketlen? Sőt az olajfákkal koszoruzott hegyek, a szőlővel ékeskedő oldalak, az aranykalásztól hullámzó völgyek, a füge és oleánder bokroktól sűrű kertek mellett, annál szomorubb látvány a nép kicsinyes önzése, álnok képmutatása és durva földhözragadottsága. Óh milyen más volna a kép, ha a külső szépségekkel lelki szépségek, a földi kincsekkel lelki kincsek, a romlandó javakkal a romolhatatlan javak párosulnának! Mert nem azok a boldogok, akiknek sok esztendőre eltett javaik vannak, hanem a tiszta szívűek, az alázatosak, a békességre igyekvők, a tűrők és az igazságért szenvedők.

Miként lehetne hát a nép lelkét is termő barázdává tenni? Miképen lehetne tekintetét magasabb tájakra emelni, hogy a

vakok lássanak, a siketek halljanak s a betegek meggyógyuljanak? Miképen lehetne a régi eszményeket újra lángralobbantani s a halálba vezető széles utak helyett a tévelygő sokaságot azokra a keskeny ösvényekre vezetni, melyek az életre visznek? Miként lehetne ezt a nyakas, kemény és elbizakodott népet jóvá, szeliddé és alázatossá tenni s ezáltal boldogságának igazi alapjait letenni? Ilyenszerű gondolatok foroghattak a Názáreti mester lelkében, amikor a szőlőhegyek között járva, kipattant lelkéből az örök szép hasonlat: „Én vagyok a szőlőtő, ti a szőlővesszők: aki én bennem marad és én ő benne, az terem sok gyümölcsöt, mert nálam nélkül semmit sem tehettek“.

Igenis, Jézus a szőlőtő, melyből kihajtanak a szőlővesszők. Az ő hite, az ő szeretete, az ő reménysége, alázatossága, szívjósága, szóval az ő lelke az, ami újra szülheti, megmentheti a világot. De nem elég csak lábainál ülve hallgatni tanításait, gyönyörködni példázataiban, hanem az ő lelkéből lelkesedni, életét megélni, vele eggyé lenni, miként ő is egy volt az Atyával: ez az igazi termékeny és áldott életnek egyetlen útja, vagy miként a szőlővesszők a szőlőtőből, úgy venni a lelki táplálékot Jézusból.

Óh mennyi sok szép és áldott szőlővessző hajtott ki a történelem folyamán abból az élő Isten által megnemesített s a tejjel és mézzel folyó Kanaán földébe beplántált szőlőtőkéből: Jézusból. Az apostolok, akiknek életük sem volt drága, csak hogy a rájuk bízott munkát elvégezzhessék; a hitvédők és hitvallók, akik mindig fennen hordozták a Mestertől átvett lobogót; a vértanúk, akik inkább a cirkuszok porondján éhes vadállatoknak lettek martalékai, vagy a máglyán és börtönben fejezték be életüket, minthogy az igazságot megtagadják; a hittérítők, akik száz halál és ezer veszély között is idegen földrészek és ismeretlen világok műveletlen lakói között hintették el a keresztény igazságok magvait; a reformátorok, akik eme jelmondattal ajkukon: „Inkább kell Istennek, mint az embernek engedelmessékedni“, tettek bizonyosságot az igazságról; ama nagy keresztények, akik az égő gyertyát kitették az asztalra, hogy mindenkinek világoljon, hogy mások látván az ő jó cselekedeteiket, dicsőítsék a mennyei Atyát: mind, mind annak a szőlőtökének voltak az erőteljes és drágalátos hajtásai. És mindenütt, ahol az ember igazi kivatását megértve, a keresztényi eszmények szolgálatába állott; ahol a harci lobogók lengetése helyett a

békés, polgári munka oltárainál áldozott; ahol a szeretet legyőzte az önzés és bosszuállás gyarló indulatait; ahol az erős lehajolt, hogy a fölemelje a gyöngét s a boldog letörölni igyekezett a szenvedők könnyeit; ahol a lelkiismeret szava elnyomta a földi érdekek lármáját; ahol a lálszat és képmutatás helyett Istent „lélekben és igazságban“ imádták s a szellemi szabadságot többre becsülték a szolgaságnál; ahol az ember szívvel és lélekkel, minden hátsó gondolat nélkül beállott Istenországa munkásai közé: ott mindenütt azok a Jézusból kihajtott szőlővesszők termették izletes gyümölcsöiket. Így teljesedett be a Mester ígérete: „Aki én bennem marad s én ő benne, az terem sok gyümölcsöt“.

Óh, de jöttek a kereszténység történetében sötét idők, amikor a szőlővesszők leszakadtak az igazi szőlőtöről s maguknak új gyökeret igyekeztek hajtani. Körülöttük vad hajtások burjánzottak fel, amelyek az apró, sovány gerezdek elől elzárták a nap éltető világosságát. Ha termettek is valamely gyümölcsöt, de az vad, fanyar és izetlen volt. Ott, ahol Isten országa helyett földi és világi országok terjesztése, a szabadság helyett a szolgálai elnyomás, az élő hit helyett az írott tantételek, az alázatosság helyett az ellenségeskedés lett a keresztények eszménye: ott mindenütt az igazi szőlőtőkéről leszakadt szőlővesszők termették a maguk gyümölcsöiket. S hogy milyen fanyar és izetlen gyümölcsök voltak ezek, arról beszélnek a kegyetlen hitüldözések, a pusztító háborúk, a lélek nélkül való üres szertartások, a hiu emberi bölcselkedések. Beszélnek azok a keserű könnyek, fájdalmas sóhajtások, testi és lelki gyötrődések, amelyeket az elvakult ember okozott embertársának. Így teljesedett be a Mester mondása: „Nálam nélkül semmit sem cselekedhettek“.

Hát vajjon ma megértettük-e ezt a nagy figyelmeztelést? Tudatában vagyunk-e annak, hogy hitbéli, egyházi, társadalmi, sőt politikai nagy kérdéseinket is csak Jézuson keresztül oldhatjuk meg kielégítő módon? Tudatában vagyunk-e annak, hogy nem ott van Ő jelen, ahol a tudósok fényes elmével hatalmas rendszereket írnak tanításairól; ahol a bölcsök összevesznek lényege és természete fölött; ahol Uram! Uram! kiáltásokkal segítségül hívják vagy káprázatos szertartásokat rendeznek tiszteletére. Hanem ott van jelen, ahol ártatlan gyermek-lelkek lakoznak s az alázatos, tiszta szívek őt szomjuhoz-

zák; ahol az élő hit hegyeket mozdit ki helyükből s a szeretet nemes és jó cselekedetekben tündöklik; ahol a hegyi beszéd örök igazságai valóra válnak s a példázatok tanúságait megéli az ember; ahol az evangélium szellemétől átítatott s kovásztól megnemesített lélek elmondhatja: „Élek többé nem én, hanem él bennem a Krisztus“.

Ez a lelki vágy, ez a belső szomjuság, ez az erős akarat és szent elhatározás vezéreljen ide a Jézus asztalához! Előbb azonban imádkozzunk.

Vári Albert.

Búcsú beszéd Szolga Lili koporsója felett.

Nem koporsóban, virág-ágyon pihen, s a *castrum doloris*, egy virág-oltár.

A fehér őszi rózsák lágy szírmái melegen tapadnak egymáshoz, s a lelkek sóhajától ha meglebben fehér selymük, egymásnak suttogják: virág volt ő is. Elhullása: *virághullás* az ősz hangulatlan világában.

Huszonöt év megszakadt történeténél ismételjük mi is e virág-oltár mellett: „az életben szakadékok vannak, melyekből a halál muzsikája hallszik“. (Tagore). E szakadék szélénél sokszor meglepetésekkel találkozunk. E meglepetések rémesebbé teszik a halál muzsikáját, s minket a nagy „titok“ mystériuma rémit. Rettenetes a *titok aratása*. Nem olyan ez, mint mikor érett buzamezőnek vág neki a sarló, vagy virággal tarkított fürendet rak sorba a kasza, hanem mikor emberrendet halmoz prizmába a *via dolorosa* a halál.

Emberrendek a virágok alatt. És közöttük mennyi az ismerős, mennyi a „fehérruhás halott“. Ilyen menyasszonyosan fehér ruhás halottunk Szolga Lili is. Fehér volt egész élete, ártatlan a lelke, gyöngéd a szive, mintha *női ideálnak* teremtette volna az Isten.

Szép lehetett a teremtés munkája, mikor Isten, szíve mellől kiszakított egy darab lelket és leszállott vele a földre, hogy formát adjon neki. Kemény követ csonttá változtatott s megadta skeletontját az emberi testnek. Hússá tette a földet s a csontot teleaggatta izmokkal; a földből kibuzogó sósvizet pirosra festette s elindította az izmok csatornáiban, hogy meleg vér éltesse a sejteket. Az éjféli sötétjével megfestette a haját, a szemet; vagy engedte, hogy a szem az ég kékjét ragyogja vissza s a haját a fölkelő nap sugara aranyozza. Csak a szív meg-

teremtése adott nagy gondot az Istennek. Mikép legyen állandó dobogásában, mikor oly nehéz fájdalom és szenvedés, öröm és boldogság elhordozására akarta teremteni.

Talán a szikla keménységét vette s a lábainál csobogó csermelyt, a virág ártatlanságát s a tövis szúrását, hogy ilyenné lett. Nem tudom, de ilyen — keblünkbe van zárva s dobog szüntelen szenvedőn és fájdalmasan, örvendezve és boldogan. Amikor készen volt az isteni mű, az ember öntudatos gondolkozásának erejével kezdte önmagában felfedezni e szépségeket s még tökéletesíteni is akarta úgy, mint ahogy sétaterekké rendezi a fákat s gruppokba osztja a virágokat. *Az ember ideálja lett az embernek. Eszményképe Jézus embertársainak.*

A férfi a női költői hasonlatok leplével selymezte körül s amikor megismerte a nő hivatását, életét, jellemét, szenvedéseit... ezt írta róla: *a nő az örök mosoly, a sóhajlás, a könnycsepp.* Örök mosoly Delila ajkán, mély sóhaj Salome lelkén, könnycsepp Magdaléna szemén.

E női ideálhoz hasonlítom azt, ki e virág-ágyon pihen.

Mosoly volt az ajkán, sóhaj a lelkén, könnycsepp a szemén. Mosoly, ha övéire nézett, sóhaj, ha szenvedést érzett, könnycsepp akkor, mikor egy májusi napon reszkető ujjakkal „titok”-ban e sorokat írta:

„Nem fáj nekem semmi,
Csak az élet árva.
Nem fáj nekem semmi,
Csak a halált várja”.

—
„Amikor fellobog
Az őszi fehér rózsá,
S hullatja levelét
A fehér akácfa,
Akkor megyek el én —
S talán ez sem fájna,
Csak akít itt hagyok,
Lelkem azt fájlalja”.

E vers után most úgy tetszik nekem, mintha minden őszi rózsá, fehér koporsószege volna, mely el akarja zárni Őt tőlünk örökre. Csak azt a mosolyt, azt a sóhaját, azt az utolsó könnycseppet nem tudja elzárni előlünk a virág.

Mennyi fehér szekfü kellett naponként, míg elkészült a menyasszonyi csokor úgy, ahogy most előttünk áll.

Ő volt a vőlegény ideálja, az apa imádsága, az anya könnycseppje, a testvérek sóhajlása.

Ő nekünk a nőről alkotott eszményképünk.

Ütő Lajos.